

Tweede Wmo-evaluatie

Deelrapport gemeentelijk beleid

Gemeentelijk Wmo-beleid 2010

Een beschrijving vanuit het perspectief van gemeenten

BIJLAGEN

Frieke Vonk

Mariska Kromhout

Peteke Feijten

Anna Maria Marangos

Bijlage A	Deelonderzoeken tweede Wmo-evaluatie	2
Bijlage B	Aanvullende methode en analyse	4
Bijlage D	Bijlage bij hoofdstuk 5	7

Bijlage A Deelonderzoeken tweede Wmo-evaluatie

De tweede evaluatie van de Wmo door het SCP valt uiteen in de volgende deelonderzoeken (werktitels):

Gemeentelijk beleid en voorzieningen

Vragenlijstonderzoek onder alle Nederlandse gemeenten met betrekking tot het lokale Wmo-beleid en de verstrekte voorzieningen.

Veldwerk: I&O Research

Analyse en rapportage: SCP

Ondersteuningsinitiatieven

Kwalitatief onderzoek in vijf gemeenten naar het gemeentelijk beleid op het gebied van sociale samenhang en vrijwillige inzet, de rol van professionele aanbieders en de praktijk van burgers die zich vrijwillig inzetten of initiatief nemen om anderen te ondersteunen.

Veldwerk, analyse en rapportage: SCP

Actorenonderzoek

Vragenlijstonderzoek onder Nederlandse gemeenten, gemeenteraden, thuiszorginstellingen, welzijnsinstellingen, woningcorporaties, Wmo-raden en ouderenorganisaties. Hierin gaat het om de ontwikkelingen in het aanbod en de werkwijze van instellingen sinds de invoeringsjaren van de Wmo, de relaties tussen verschillende actoren en de oordelen van actoren over het lokale Wmo-beleid.

Veldwerk, analyse en rapportage: Verwey-Jonker Instituut

Horizontalisering

Kwalitatief onderzoek in acht gemeenten naar de wijze waarop inspraak en horizontale verantwoording in de praktijk werken.

Veldwerk, analyse en rapportage: Verwey-Jonker Instituut

Uitgavenonderzoek

Onderzoek naar de Wmo-gerelateerde inkomsten en uitgaven van een beperkte groep gemeenten in het jaar 2010, door bestudering van de gemeentelijke grootboeken (begrotingen en jaarrekeningen).

Veldwerk, analyse en rapportage: BMC/SGBO

Participatie-onderzoek

Vragenlijstonderzoek onder de algemene bevolking naar onder meer de mate van maatschappelijke participatie, het bereik en het gebruik van Wmo-ondersteuning en het gebruik van informele zorg.

Veldwerk: CBS

Analyse en rapportage: SCP

Aanvragersonderzoek

Face-to-face vragenlijstonderzoek onder aanvragers van individuele Wmo-voorzieningen in 73 gemeenten, naar hun ervaringen met de aanvraagprocedure, de verleende ondersteuning, en de bijdrage daarvan aan hun redzaamheid en participatie. Daarnaast vond vragenlijstonderzoek plaats onder mantelzorgers van Wmo-aanvragers uit het Aanvragersonderzoek, over de verleende ondersteuning, ervaren belasting, participatie, en bekendheid met en gebruik van mantelzorgondersteuning.

Veldwerk: Gfk

Analyse en rapportage: SCP

NPCG-onderzoek

Onderzoek met behulp van het Nationaal Panel Chronisch Zieken en Gehandicapten (NPCG) van het Nivel, naar bereik en gebruik van gemeentelijke ondersteuning, en naar verschuivingen in informele en formele zorg (Wmo, AWBZ en particulier) en participatie, onder mensen met lichamelijke beperkingen.

Veldwerk, analyse en rapportage: Nivel

De Kanteling

Kwalitatief onderzoek in tien gemeenten, waarbij in kaart wordt gebracht hoe gemeenten het toelidingstraject naar ondersteuning hebben vormgegeven, en hoe gespreksvoerders en mensen met een ondersteuningsbehoefte over de werkwijze en de geboden ondersteuning denken.

Veldwerk, analyse en rapportage: SCP en IVA beleidsonderzoek en advies

Niet-gebruik

Kwalitatief onderzoek onder 14 mensen naar achterliggende redenen van het niet-gebruik van Wmo-ondersteuning door mensen met een lichamelijke beperking die zichzelf als onvoldoende redzaam beschouwen.

Veldwerk, analyse en rapportage: SCP

Jurisprudentie-onderzoek

Analyse van de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep ten behoeve van het eindrapport van de tweede Wmo-evaluatie.

Analyse en rapportage: hiervoor is samenwerking gezocht met een jurist van Stimulansz

Bijlage B   Aanvullende methode en analyse

De enquête

De enquête is ingevuld in de periode half april tot eind september 2011. Hieraan voorafgaand heeft bureau Zenc in vijf (kleinere en grotere) gemeenten een vooronderzoek uitgevoerd, aan de hand van de enquête die begin 2009 door gemeenten is ingevuld in het kader van de eerste Wmo-evaluatie. Vervolgens is deze vragenlijst aangepast en door veldwerkbureau I&O Research nogmaals getest, in zes gemeenten, alvorens deze definitief is vastgesteld.

Analyse en rapportage

Opbouw van het bestand voor 2010

Bij de analyse en rapportage is ervoor gekozen om alle (deels) ingevulde enquêtes mee te nemen. Op die manier wordt er geen relevante informatie weggegooid en tevens doet dit recht aan de inspanningen van gemeenten bij het invullen van de enquête. De kans dat Wmo-ambtenaren snel fictieve antwoorden ingevuld hebben om de online vragenlijst in zijn geheel te kunnen verkennen werd nihil geacht aangezien de vragenlijst ook op schrift is verstuurd naar alle gemeenten. Om hier zeker van te zijn, zijn de antwoorden van gemeenten die de vragenlijst niet voltooid hadden bekeken op plausibiliteit. Op basis hiervan is besloten alle verzamelde gegevens mee te nemen.

Doordat alle (deels) ingevulde enquêtes zijn meegenomen, kan het aantal gemeenten waarover wordt gerapporteerd per onderwerp verschillen. Tevens is het mogelijk dat het aantal gemeenten per onderdeel van een vraag varieert als gevolg van non-respons

Analyse van de gegevens over 2010

In deze rapportage worden beschrijvende statistieken gebruikt (zoals frequentieverdelingen) voor de weergave van percentages in tabellen. Indien we spreken over een percentage van gemeenten, is dit altijd het percentage van de gemeenten die een antwoord hebben gegeven op de betreffende vraag. Wanneer het aantal gemeenten per onderdeel varieert, is deze variatie weergegeven in de titels bij de figuren en tabellen. Verschillen tussen gemeenten zijn, afhankelijk van het meetniveau van de vraag, getoetst door middel van chi-kwadraat testen (nominaal meetniveau), t-toetsen (interval meetniveau), logistische (dichotome variabele) of lineaire regressie (continue variabele). Hierbij is getoetst met een 95%-betrouwbaarheidsinterval, ofwel $\alpha = 0,05$. Bij de beschrijving van de resultaten vermelden we alleen statistisch significante verschillen van enige omvang. Alleen wanneer bij één vraag is getoetst voor meerdere verschillen, geven we zowel de significante als de niet-significante verschillen weer.

Opbouw van het bestand voor vergelijkingen in de tijd (2007, 2008 en 2010)

Een aantal vragen van deze enquête is ook gesteld in de eerste Wmo-evaluatie. Waar mogelijk hebben we de antwoorden uit verschillende jaren vergeleken. We hebben de antwoorden van een gemeente over 2010 gekoppeld aan de antwoorden van diezelfde gemeente over 2008 en 2007 (longitudinaal bestand op gemeenteniveau). Van 67% van de gemeenten die in 2010 deelnamen (n = 330) konden de antwoorden zowel gekoppeld worden aan 2007 als aan 2008, van 14% alleen aan 2007 en van 13% alleen aan 2008; in 6% ontbraken gegevens van zowel 2007 als 2008, deels wordt door gemeentelijke herstructurering (tabel B1).

Tabel B1 Beschikbaarheid van gegevens uit 2007 en 2008 van gemeenten die in 2010 deelnamen aan de enquête (in procenten; n = 330)

	gegevens 2008		totaal
	beschikbaar	geen gegevens 2008	
gegevens 2007			
beschikbaar	67	14	81
geen gegevens 2007	13	6	18
totaal	80	20	100

Bron: SCP (WMOP'11, WMOP'09, WMOP'08)

Door koppeling op gemeenteniveau kunnen we veranderingen in beleid binnen gemeenten onderzoeken. Hiervoor hebben we alle gemeenten meegenomen waarvan we over 2010 gegevens hebben, inclusief de gemeenten waarvan gegevens over 2007 en/of 2008 ontbraken. Bij de analyse is voor ontbrekende waarden gecorrigeerd. Gemeenten die aan (een van) de vorige enquêtes meededen, maar waarvan voor 2010 geen gegevens beschikbaar zijn worden buiten beschouwing gelaten.

De mogelijkheid om gegevens van gemeenten te koppelen wordt beïnvloed door de gemeentelijke herstructurering. Zo zijn er in de periode van 2007 tot 2011 in heel Nederland zestien nieuwe gemeenten gevormd (door samenvoeging van 41 gemeenten), waardoor het aantal gemeenten terugliep van 443 naar 418.

De nieuw gevormde gemeenten behoren grotendeels tot de weinig tot niet-stedelijke gemeenten (n = 12) en deels tot de matig stedelijke gemeenten (n = 4). Van gemeenten die tussen 2007 en 2011 zijn samengevoegd onder een bestaande naam is alleen de gemeente behouden die bleef bestaan (naamsbehoud). Indien gemeenten zijn samengevoegd onder een nieuwe naam, is er alleen een koppeling gemaakt als een van de oude gemeenten duidelijk de grootste¹ was. In dat geval is de grootste oude gemeente gekoppeld aan de nieuwe gemeente.

Van de zestien nieuw gevormde gemeenten hebben er twaalf deelgenomen aan de enquête van 2010. Acht gemeenten konden gekoppeld worden aan eerdere jaren.² Hierbij hebben we vijf keer gekoppeld op basis van naamsbehoud en twee keer op basis van de grootste oude gemeente. Eén gemeente is meegenomen vanaf het moment van ontstaan (enquêtejaar 2008).

Doordat er gemeenten verdwijnen of niet gekoppeld kunnen worden, kunnen de resultaten over 2007 en 2008 in de huidige rapportage verschillen van de uitkomsten uit de eerste Wmo-evaluatie. Deze verschillen

¹ Hierbij is aangenomen dat de grootste 'oude' gemeente in de nieuwe situatie het meest beleidsbepalend is.

² Voor drie van de acht gemeenten waren er gegevens over 2007 en 2008, van één gemeente alleen over 2007 en van vier gemeenten alleen over 2008.

treden vooral op in de weinig tot niet-stedelijke gemeenten en in iets mindere mate in de matig stedelijke gemeenten.

In tegenstelling tot de eerste Wmo-evaluatie zijn de stadsdelen en deelgemeenten van Amsterdam en Rotterdam in 2010 niet meegenomen. In de bestanden van 2007 en 2008 waren voor beide ook de gegevens van de gehele stad beschikbaar, deze zijn gebruikt in het longitudinale bestand. De cijfers voor deze steden kunnen dus afwijken van de cijfers in eerdere rapportages.

Analyses voor de vergelijking in de tijd

De analyses voor vergelijking in de tijd zijn longitudinale logistische en lineaire regressie-analyses voor paneldata. Bij longitudinale analysetechnieken wordt er rekening mee gehouden dat de verzamelde gegevens over verschillende jaren binnen gemeenten afhankelijk van elkaar zijn. Ofwel, het antwoord in een eerder jaar bepaalt voor een deel het antwoord dat gegeven wordt in het jaar daarna. Op welke manier die afhankelijkheid bestaat kan men zelf aangeven door een correlatiestructuur van de data te kiezen. Hiermee geeft men tevens aan hoe er gecorrigeerd moet worden voor ontbrekende waarden. Welke correlatiestructuur het beste past hangt er tevens vanaf of er ontbrekende waarden zijn en of er een doorlopende tijdsreeks is of niet.

In dit rapport hebben we te maken met ontbrekende waarden, omdat niet alle gemeenten alle vragen hebben ingevuld en tevens niet in alle jaren aan de enquête hebben deelgenomen. Ook is onze tijdsreeks onderbroken, aangezien we in 2009 geen enquête hebben gehouden. Door de gaten in onze observaties en onze tijdsreeks en door de samenhang van onze data past een ongestructureerde correlatiestructuur het beste. Bij longitudinale bestanden met ontbrekende waarden kan het gebruik van deze analysemethoden tot betere resultaten leiden dan het imputeren van missende gegevens (Twisk 2003). In de correctie voor missende waarden wordt gekeken naar de waarden van een gemeente die er wel zijn en naar de waarden van andere gemeenten, waarbij rekening gehouden wordt met een ongestructureerde samenhang van de data. Tevens is bij de berekeningen en correctie voor missende waarden aangegeven dat het paneldata betreft. De longitudinale analyses zijn dus steeds uitgevoerd over alle gemeenten waarvan data aanwezig waren in 2010, waarbij in de vergelijking van gegevens over de verschillende jaren gecorrigeerd wordt voor missende waarden in eerdere jaren. Er is voor deze methode gekozen om zo dicht mogelijk bij de werkelijke situatie in 2010 te blijven en om het risico van analyse op een selectieve groep gemeenten te verkleinen. Ter controle is steeds nagegaan of deze werkwijze tot vergelijkbare resultaten leidde als een werkwijze waarbij alleen die gemeenten zijn meegenomen waarvan in alle jaren gegevens aanwezig waren. Dit was steeds het geval. De aangetroffen verschillen tussen stedelijkheidsklassen en tijdvakken zijn statistisch getoetst. Bij de beschrijving van de resultaten vermelden we alleen statistisch significante verschillen van enige omvang. Alleen wanneer bij één vraag is getoetst voor meerdere verschillen, geven we zowel de significante als de niet-significante verschillen weer.

Alle analyses zijn uitgevoerd in Stata 12.

Bijlage D Bijlage bij hoofdstuk 5

Tabel D5.1 Kwaliteitswaarborgen in contracten of overeenkomsten met uitvoerders naar type ondersteuning, 2010 (in procenten; n= 246-297)

	prestatieafspraken	servicenormen	kwaliteits-eisen	afspraken over monitoring	over meting van klantevredenheid	afspraken over klachten-regelingen	geen waarborgen voor kwaliteit	n.v.t.
indicatiestelling	50	56	73	40	32	50	2	16
cliëntondersteuning	45	20	28	29	17	15	6	35
hulp bij het huishouden	73	78	95	75	84	87	0	0
woningaanpassingen groot	37	33	54	19	15	19	2	31
woningaanpassingen klein	36	37	54	17	16	18	2	28
levering hulpmiddelen	71	83	94	70	73	77	1	1
collectief vervoer	68	78	85	71	73	77	1	6
maatschappelijk werk	82	37	52	54	33	36	3	4
ouderenwerk	72	20	34	43	20	19	5	12
sociaal-cultureel werk / opbouwwerk	68	18	30	39	19	16	5	19
jeugd- en jongerenwerk	79	22	39	45	22	18	4	7
maaltijd- / boodschappenvoorziening	27	14	19	14	10	8	8	54
sociale alarmering	24	13	16	11	11	9	5	60
ontmoetingsfunctie	36	8	13	18	10	7	8	46
mantelzorgondersteuning	67	17	33	41	22	15	6	13
opvoed- en opgroeiondersteuning	71	30	46	48	26	21	3	10

Bron: SCP WMOP'11

